

Utvärdering av psykologprogrammet

Uppdrag och sakkunniggrupp

Sakkunniggruppen (se sammansättning nedan) har haft i uppdrag att utifrån Lunds universitets gemensamma kriterier för kvalitetssäkring och med stöd av Samhällsvetenskapliga fakultetens anvisningar och instruktioner¹ utvärdera Psykologprogrammet vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. I uppdraget ingår att lyfta lärandemiljöns och utbildningens/utbildningarnas styrkor, utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Inför utvärderingen gavs de sakkunniga tillgång till en LU-Box med ett stort antal dokument från fakulteten och institutionen, inklusive institutionens självvärdering och en inläga från studenterna/doktoranderna.

Den 19 maj 2022 genomfördes ett platsbesök (se program i bilaga).

Följande personer har ingått i sakkunniggruppen:

- Sofia Bergbom, universitetslektor, Örebro universitet (tillika ordförande i sakkunniggruppen)
- Stefan Holmström, docent, Umeå universitet
- Hugo Wallén, strateg, Sahlgrenska universitetssjukhuset, arbetslivsrepresentant

Utbildningarnas främsta styrkor och utmaningar, samt sakkunniggruppens reflektioner och rekommendationer

Sakkunniggruppen upplever att Lunds universitets beslut att bjuda in externa personer som sakkunniga i utvärderingen är både offensivt, modigt och en indikation på höga ambitioner. Institutionen för psykologi har låtit sakkunniggruppen frikostigt ta del av dokument, personalens tid och dessutom öppnat alla dörrar på ett transparent och ödmjukt sätt. Sakkunniga har fått gott stöd från administrationen och har bemötts på ett respektfullt och ärligt sätt av samtliga intervjuade. Det framstår som "högt i tak" på institutionen i bemärkelsen att de

¹ Arbetsdokument inför pilotutvärderingar: "Anvisningar och rutiner för utbildningsutvärdering med externa sakkunniga vid Samhällsvetenskapliga fakulteten", version 2018-11-16, samt "Utbildningsutvärdering vid Samhällsvetenskapliga fakulteten: Instruktioner till sakkunniga", version 2018-11-28.

intervjuade fritt delade med sig både av sådant som man var stolt över och sådant man var kritisk mot. Det värdesätts att institutionens prefekt och biträdande prefekt medverkat och att alla andra som sakkunniggruppen velat träffa kunnat frigöra tid för detta.

Över lag ger institutionen intryck av att vara välskött och ha ett trevligt och öppet klimat. Studenter och lärare verkar trivas bra. Lokalerna är rena och inbjudande och atmosfären präglas av eftertanke och akademiskt djup och bredd.

I viss utsträckning präglas institutionen av universitetets långa historik vilket kanske bidrar till att ordningssamhet och noggrannhet framstår som större kärnvärden än nytänkande, innovation och vision.

Psykologprogrammets främsta styrkor:

- Stabil och välorganiserad ledning, med en ledningsgrupp för programmet där såväl studenter och yrkeslivsföreträdare som lärare får inflytande över programmets utformning.
- Stor, välutbildad och engagerad lärargrupp.
- Vackra och ändamålsenliga lokaler, välfungerande stödverksamhet.
- Etablerat och välkänt lokalt examensmål som bidrar till att höja den vetenskapliga nivån på programmet.
- Gott diskussionsklimat.

Psykologprogrammets främsta utmaningar:

- Koppling examensmål – lärandemål – examinationer (förslag under område 1 och område 8 nedan).
- Pedagogisk meritering för lärarna på psykologprogrammet (förslag under område 2 och område 4 nedan).
- Progression över tid och mellan kurser (förslag under område 2, område 8 och i viss mån område 10 nedan).
- Vetenskaplig förankring i kliniska moment (förslag under område 3 nedan).
- Kännedom om och respekt för samhällsbehov, nu och framåt (förslag under område 5 nedan).
- Former för studentmedverkan (förslag under område 6 nedan).

Under rubrikerna nedan diskuteras de olika avsnitt som granskningen var tänkt att innehålla. Sakkunniggruppen kommer också med rekommendationer eller förslag på saker som kan göras för att psykologutbildningen vid Lunds universitet i ännu högre grad ska svara mot krav och förväntningar som finns både från myndigheter, studenter, tänkbara arbetsgivare för psykologer och från universitetet självt.

1. Att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och examensmål

Psykologprogrammet vid Lunds universitet framstår för sakkunniggruppen som ett väl genomtänkt utbildningsprogram som under stabil ledning resulterar i examinerade psykologer som, såvitt sakkunniggruppen kan bedöma, haft möjligheter att demonstrera att de uppnått en rad viktiga lärandemål under sina fem år på utbildningen.

Några frågor bedömer sakkunniggruppen är värda att lyfta. Den första frågan berör kopplingen mellan examensmål, lärandemål och examinationer. Under arbetet med granskningen efterfrågade sakkunniggruppen en förteckning, illustration eller matris över hur psykologprogrammets kurser förhåller sig till examensmålen. En sådan uppdaterad matris saknas, och vi vill uppmantra institutionen att tillse att det examensmålen inte glöms i kvalitetsarbetet. En annan fråga handlar om upplägget på kursplaner som innehåller delkurser. Där behöver det förtydligas vilka lärandemål som tillhör vilken delkurs. Nu är gård detta inte utläsa vilket lärandemål som tillhör vilken delkurs och det skapar osäkerhet och risk för överlapp.

Flera av programmets kursplaner är stora när det kommer till antalet högskolepoäng som de omfattar. I dessa kurser så finns det delkurser, vilket är helt naturligt. Det som är otydligt är att lärandemålen är övergripande och inte tydligt kopplade till respektive delkurs.

En anmärkningsvärd poäng omkring examensmålen är att de fokuserar mycket på färdighet och förmåga, respektive värderingsförmåga och förhållningssätt. Traditionellt har psykologprogrammen lagt stort fokus på kunskapsmål, och en majoritet av examinationerna inom programmen berör kunskap och förståelse (skriftliga tentamina etc.) Så också Lunds universitets psykologprogram. Sakkunniggruppen bedömer att psykologprogrammet vid Lunds universitet har tagit viktiga initiativ till att närma sig omsättningen av kunskap och förståelse i professionella färdigheter samt värderingsförmåga och förhållningssätt, bland annat genom tonvikt under tidiga terminer på professionsfrågor och grundläggande färdighetsträning. Sakkunniggruppen har inte kunnat granska fördelningen mellan kunskapsbetonade och färdighetsbetonade examinationer i detalj (kursplanerna möjliggör inte detta, vilket för med sig ett förslag nedan om utformning av kursplaner). Vi vågar ändå föreslå att psykologprogrammet skulle vinna på ett ännu större fokus på träning och examination av professionella färdigheter.

Ytterligare en fråga värd att lyfta omkring studieresultat, lärandemål och examensmål berör de lokala examensmålen. Vi undrar, till att börja med, på vilket sätt dessa lokala examensmål påverkar utbildningens utformning och innehåll? Vi bedömer att det finns en del överlapp mellan de egna lokala examensmålen och de nationella målen; Jämför till exempel ”visa kunskap om relevanta författningar” samt ”visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete” och ”visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och deras närstående” (nationella mål) med ”visa förmåga att arbeta inom de juridiska och etiska ramar som gäller för psykologyrket” (lokalt mål). Detsamma är till viss del giltigt även för lokalt mål nummer 2 och 4, de överlappar till viss del med redan existerande nationella mål och sakkunniggruppen kan inte riktigt se hur de bidrar till att signifikant förändra utbildningen.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att vissa av de lokala målen är överflödiga. Detta gäller dock inte det första lokala examensmålet. Inte bara lyfts det av lärarna som viktigt och uppskattat utan det används också aktivt av studierektor i kommunikation med studenterna. Även studenterna demonstrerar god kännedom om målet på frågan om vad som utmärker psykologprogrammet vid Lunds universitet. Här är det med andra ord tydligt på vilket sätt målet har en inverkan på utformningen av utbildningen: Dels bidrar det till profilering, och dels får det följdverkningar, t.ex. gällande prioritering av medel och tid. Detta mål och dess formulering väcker dock en annan fråga hos oss, som berör dess svårighetsgrad. Formuleringen lyder ”visa förmåga att planera och genomföra vetenskapliga studier inom psykologi”. Det överlappar med mål för examina på mer avancerad nivå, dvs forskarnivå. Möjligen skulle det vara idé att tydliggöra förväntan på

självständighet i genomförandet av vetenskapliga studier, för att komma närmre verkligheten.

Förslag:

Sammanställa och kontinuerligt uppdatera en matris som matchar examensmål mot lärandemål och examinationer.

Se över de lokala examensmålen. Stryka de tre senare och enbart behålla det första.

Se över alla kursplaner. Specificera formerna för bedömning av studenters prestationer (Högskoleförordningen 15§). Säkerställ att det finns en logisk koppling mellan alla lärandemål och examinationer, samt att denna koppling är tydlig och känd för studenterna.

Förtydliga kursplaner som innehåller delkurser, så att det blir tydligt vilket lärandemål som tillhör vilken delkurs.

Se över fördelningen av examinationer av kunskap och förståelse respektive färdighet och förmåga och värderingsförmåga och förhållningssätt. Utvidga och utveckla antalet examinationer av professionella färdigheter. Detta riskerar att bli lärartungt och kräver kreativa lösningar, t.ex. med äldrekursare som kan erbjuda feedback. En möjlighet kan vara att man använder video som sedan kan redigeras ner så att den kan examineras av lärare i senare läge.

2. Att utbildningen sätter studenters lärande i fokus

Vad innebär det att en utbildning sätter studenters lärande i fokus? Om detta har många tänkare tänkt (t.ex. på uppdrag av Europakommissionen, 2014²). Student aktivt och studentcentrerat lärande har stått i fokus under flera decennier. Och det är helt i sin ordning, det är ju för studenterna (och för samhället) som en utbildning organiseras. Hur studenters lärande står i fokus på psykologprogrammet vid Lunds universitet 2022 bedöms dock variera. I institutionens självvärdering lyfts styrkor, som kan bidra till men som kanske inte helt säkerställer att studenters lärande är vad som fokuseras när utbildningen utformas. Bland annat poängteras att många bland lärarna själva är utbildade psykologer, att många utbildningsinslag individanpassas, och tydligt fokus på studenters egen reflektion över utveckling mot yrkesrollen psykolog. Studentinlagan målar till viss del upp en annan bild, som i stället berör en viss brist på progression ("...mycket material som upprepas på flera kurser...") och en brist på vad en pedagog skulle kunna kalla konstruktiv länkning ("Ytterligare en sak vi studenter tror hade kunnat gynna vårt lärande är att det tydliggörs vad som krävs av oss.") Därtill poängterar studenterna i sin inlaga att det finns en betydande variation i pedagogisk förmåga bland lärarna, och att det förekommer lärare med tydligt bristande undervisningsskicklighet ("Vissa lärare använder sig av powerpoint-presentationer som de har "ärvt" av lärare som hållit i momentet tidigare...")

Såväl i den skriftliga studentinlagan som vid platsbesöket var studeranderepresentanterna noggranna med att lyfta att de gärna skulle se att studietakten och svårighetsgraden höjdes. Önskemålet är begripligt. Samtidigt är sakkunniggruppens bedömning att de närvarande studeranderepresentanterna möjligen inte är helt representativa för hela gruppen studenter, något som i viss mån bekräftas av institutionens studievägledare. Det finns variation i hur lätt

² European Commission, (2014). *High Level Group on the Modernisation of Higher Education : report to the European Commission on improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/42468>

utbildningen ter sig för studenterna. Utbildningens tempo och svårighetsgrad riskerar därtill i viss mån att konkurrera med andra viktiga mål inom högre utbildning, till exempel målen om breddad rekrytering och breddat deltagande.

Med gemensam god kännedom om högre utbildning och universitetens organisation, inklusive inbyggda målkonflikter och prioriteringsutmaningar, skulle sakkunniggruppen vilja uppmuntra institutionen för psykologi vid Lunds universitet att tänka omkring läraruppdragen. Vilka krav ställs på universitetslärare? Görs investeringar i lärargruppen på ett sätt som förflyttar fokus från läraren till studenterna i planeringen av utbildningen? Hur betraktar sig lärarna på psykologprogrammet: Som undervisare eller som organisatörer av studenters läraaktiviteter? Vid målkonflikt: Prioriteras studenternas behov eller lärarens önskemål avseende hur en kurs ska planeras? Hur arbetar ledningen för att stötta lärarna i att prioritera studenternas lärande? Och hur arbetar ledningen för att främja lärarnas utveckling mot akademiskt lärarskap?

Detta område fokuserades en hel del under platsbesöket. Såväl lärare på tidiga som senare delar av programmet bjöds in att reflektera om studentaktivitet och pedagogiska inslag. Sakkunniggruppen fick höra om ett flertal berömvärda initiativ, där studenters lärande bedömdes stå i fokus: Kurs 1, där upplägget under flera år har arbetats om och reviderats utifrån behov hos ängsliga nybörjarstudenter. Kurs 10, där kursupplägget bjuder in till studentaktivitet under handledning av erfarna konsulter. Och under arbetet med psykologexamensuppsatsen, där programledning och kursledning gör stora ansträngningar för att möjliggöra att studenterna ska kunna bedriva "riktig forskning" helt i enlighet med det första av programmets fyra lokala examensmål.

Under platsbesöket ställdes också frågor omkring pedagogisk meritering, vilket fick det relativt enhälliga svaret att medarbetarna kanske inte har så stort förtroende för den pedagogiska meriteringsmodellen vid den aktuella fakulteten på Lunds universitet. Här vill sakkunniggruppen betona att pedagogisk meritering, oavsett modell, ändå bör ha som resultat att medarbetare fördjupar sig i högskole- och universitetspedagogisk litteratur och påbörjar resan mot *akademiskt lärarskap*. Denna rörelse kan öppna dörrar för att såväl organisationen som individuella lärare ska betona studenterna och deras lärande snarare än att riva av sin kurs och fortsätta forska.

Förslag:

Sakkunniggruppens samlade bedömning är att det finns en lärargrupp med stort engagemang för studenterna och deras lärande. Detta engagemang skulle kunna lyftas, betonas och bjudas in att sätta standarden och normen för nya kollegor som skolas in. Engagemanget skulle också kunna uppmuntras genom att ledningen *bjuder in till och uppmanar till vidare pedagogisk meritering*. Dessutom skulle institutionsledningen kunna fundera över på vilket sätt *pedagogisk meritering skulle kunna lyftas vid rekrytering*. Det ligger inte i institutionsledningens makt att avvika från anställningsordningen (och det är förmodligen inte heller önskvärt) men som meriteringsgrund bör pedagogisk kompetens kunna lyftas. Över tid torde sådana initiativ och insatser främja studenter och deras lärande.

Studentrepresentanternas inspel om att höja svårighetsgraden på utbildningen bedöms behöva tas på allvar ur ett huvudsakligt perspektiv: Det om progression genom utbildningen. Ett viktigt mål för lärargruppen måste vara att *förbättra kommunikationen mellan kurser och mellan ämnesblock för att i möjligaste mån undvika överlapp och onödigt repetition*. Varje lärare som tar vid med en kurs bör ha relativt god kännedom om varifrån studenterna kommer och vad de har med sig.

Detta kan i bästa fall föra med sig att nivån snäpps upp utan onödigt hög kostnad för studenter som kämpar med att hålla takten.

3. Att utbildningen vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Att Lunds universitet fäster stor vikt vid vetenskaplighet framgår på många sätt. Bland annat genom att man som lokalt mål i utbildningsplanen för psykologutbildningen valt att lägga till skrivningen "visa förmåga att planera och genomföra vetenskapliga studier inom psykologi". Det framgår också vid intervjuer med studierektor och prefekt att vetenskapliga meriter har stort värde vid anställning av personal samt att man över lag har en akademiskt välmeriterad personalgrupp vid institutionen.

I samband med besöket lyfts också fram att utbildningen innehåller en ambition att etablera EBPP (evidensbaserad psykologisk praktik) som en bärande princip för studenterna.

Vissa delar av psykologprogrammets innehåll låter sig lätt härledas till naturvetenskapligt bevisade och väl etablerade teorier som exempelvis statistikdelarna och mer fysiologiskt inriktade kurser där hjärnan och dess funktioner går igenom. Andra delar är mer samhällsvetenskapligt inriktade och baseras i huvudsak på kvalitativ forskning som exempelvis sociologi och organisationspsykologi. Några delar har oklart vetenskapligt underlag som tex egenterapi och verksamhetsförlagd utbildning. Dessa delar har sitt existensberättigande genom mångårig praxis inom fältet och den kunskap som fås genom erfarenhet.

Det område där det tydligast finns en diskrepans mellan undervisningen och den etablerade forskningen gäller de kliniska momenten på utbildningen. Institutionen har valt att låta studenter till lika stor omfattning lära sig psykodynamisk terapi som kognitiv beteendeterapi. Tiden är delad 50/50 mellan dessa båda terapiformer inom det kliniska momentet.

Det har under 1900-talet uppstått en bredd av psykologiska terapimetoder och skolbildningar inkluderande dessa båda men också med tillägg av systemteoretisk familjeterapi, transaktionsanalytisk psykoterapi, gestaltterapi, miljöterapi, interpersonell terapi och hypnoterapi samt grenvarianter som compassion focused therapy eller motiverande intervju. Lunds universitet har inte valt att låta samtliga dessa terapiformer få lika stort utrymme under psykologutbildningen. Gissningsvis mot bakgrund av att det saknas vetenskapligt stöd för många av dessa terapiformer?

I samband med platsbesöket diskuterades de kliniska momenten en del. Varför institutionen valt att låta PDT och KBT få 50% vardera av denna tid gavs inget tydligt svar på. Men det framstod som om man ansåg dessa båda vara lika viktiga och ha olika funktioner i behandlingsarbete. Någon hänvisning till det vetenskapliga underlaget gavs inte mer än att "evidensen för PDT är stark numera".

Det har ju under många år pågått en relativt hätsk debatt mellan företrädare för dess båda psykoterapeutiska skolor. Sakkunniggruppen fick intryck av att man vid LU å ena sidan verkar hittat en medelväg som skapat ett bra samarbetsklimat och kanske gjutit olja på vågorna. Något som sannolikt gynnar såväl arbets- som lärmiljön. Samtidigt verkar det finnas en viss sensitisering som kanske försvårar en saklig diskussion om de kliniska momenten.

Vårt intryck är att den kompromiss man valt är baserad på att minska spänningar snarare än att man gjort en saklig bedömning av det vetenskapliga underlaget för

de respektive psykoterapeutiska inriktningarna. Detta är förståeligt och logiskt ur ett arbetsmiljöperspektiv, men inte fullt så logiskt ur det vetenskapliga perspektivet.

Det finns idag ca 270 randomiserade och kontrollerade studier avseende psykodynamisk terapi. Ungefär en tredjedel så många finns för hypnoterapi men cirka 20-30 gånger så många (5-8000) finns för kognitiv beteendeterapi. En enkel sökning på google ger vid handen att "cognitive behavioral therapy" får 30 gånger så många träffar som "psychodynamic therapy" vilket också eventuellt säger något om metodernas relativa spridning, relevans och allmänna betydelse i samhället. I nationella och internationella riktlinjer från såväl Socialstyrelsen som NICE och NIMH lyfts olika kognitiva och beteendeariktade behandlingar fram som treatment of choice vid de flesta psykiatriska tillstånd medan PDT endast förekommer vid ett fåtal och då med betydligt lägre prioritet. Valet att därför låta PDT och KBT få lika stor plats men hypnoterapi eller IPT nästan ingen plats alls kan därför verka som en förskjutning från vetenskaplighet mot ideologi.

I samband med intervjun av de kliniskt ansvariga lärarna framkom att "det finns planer på att låta internetbehandling med KBT få plats på kurs 9". Detta förefaller som ett långsamt agerande från Lunds universitet med tanke på att forskning om internetförmiddad kognitiv beteendeterapi pågått sedan 1990-talet och ökat explosionsartat och att Sverige nu är världsledande inom området samt att denna behandlingsform har stark evidens.

De flesta sjukvårdsregioner erbjuder idag internetförmiddad kognitiv beteendeterapi till patienter vilket belyser diskrepansen mellan uttalandet att "universitetets uppgift är att ligga i framkant och att påverka sjukvården till att tänka nytt" och den faktiska undervisningen vid institutionen, som i detta avseende ligger 20 år efter sin tid.

Här kan en reflektion omkring "förändringar och trender inom yrkesutövandet" som benämns i självvärderingen (s. 9) vara på sin plats. Om EBPP får vara en ledstjärna, vilket sakkunniggruppen bedömer är rimligt, är det inte nödvändigt att institutionen och utbildningen hakar på varje terapifluga som flyger förbi. Däremot bedömer sakkunniggruppen att institutionen behöver hålla sig mer à jour med omvärlden och benchmarka utbildningsinnehåll mot vad psykologer förväntas ägna sig åt efter examen.

Förslag:

Vikta de kliniska momenten så att de svarar mot det vetenskapliga underlaget för metoderna. Allmänna och gemensamma (common factors) kan möjligen undervisas separat, men de metods specifika inslagen bör förhålla sig till varandra som det vetenskapliga underlaget indikerar. Begränsa inte denna viktning till KBT och PDT, som av tradition, utan inkludera också t.ex. interpersonell terapi.

Inkludera internetförmiddad kognitiv beteendeterapi i de kliniska momenten. Linköpings universitet ligger långt fram inom detta område. Kanske kan samarbete inledas mellan institutionerna?

4. Att undervisande personal, inklusive handledare, har ändamålsenlig ämnesmässig, högskolepedagogisk, ämnesdidaktisk och övrig relevant kompetens, samt att lärarkapaciteten är tillräcklig

Det är svårt för sakkunniggruppen att få en överblick och kunna uttala sig om lärarkapaciteten är tillräcklig. Ekonomiska begränsningar samt att det finns olika kompetensbehov inom psykologprogrammet, gör det svårt att överblicka.

Lärarkapaciteten kan snabbt förändras utifrån exempelvis hur framgångsrikt kollegiet är på att erhålla forskningsmedel. Utifrån platsbesöket och samtal med olika personer i ledanderoller så framkommer önskemål om fler lärarresurser. Det är en situation som intuitionsledningen är medveten om och som de arbetar med. Ett litet orosmoment som kom fram i samtalen är att institutionen på senare tid haft färre doktorander. Något som de ser som tillfälligt, men ändå något som oroar och som lyfts fram.

En granskning av den lärarlista som bifogat självvärderingen visar att institutionen ändå är väl beskaffad när det gäller adjunkter, universitetslektorer, docenter och professorer. Institutionens forskare är produktiva och publicerar i etablerade vetenskapliga tidskrifter. Detta är en god grund för den ämnesmässiga kompetensen. Det finns också flertalet psykologer och handledare anställda för att undervisa och handleda på Psykoterapimottagningen. Kombinationstjänster är något som sakkunniggruppen uppskattar och önskar se fler av, inte bara vid psykologprogrammet i Lund utan också på andra utbildningsorter. Det är viktigt att de som handleder inom psykologiska behandlingsmetoder också får möjlighet att upprätthålla och utveckla sina kliniska färdigheter, och helt centralt för att ge psykologstudenterna bra färdighetsträning inom det kliniska området. Sedan tidigare finns det inom arbets- och organisationsområdet handledare som har erfarenhet av praktiskt arbete inom det aktuella området.

Sakkunniggruppen uppskattade mötena med olika lärarkonstellationer och det engagemang och intresse som de uppvisade vid platsbesöket. Det är sakkunniggruppens uppfattning att det finns ett genuint intresse för undervisning samt ett lärarkollegium med god kompetens för att hantera psykologprogrammets olika områden. Det är en bra utgångspunkt för att ge psykologstudenterna den utbildning som kommer att hjälpa dem i deras framtida yrkesutövande.

Graden av formell högskolepedagogisk utbildning hos personalen är däremot varierande utifrån den sammanställning som presenteras i den egna självvärderingen. I Lunds universitets anställningsordning finns ett krav som omfattar minst fem veckors utbildning. Det finns möjlighet att göra avsteg från detta vid anställning och då görs en bedömning om motsvarande kunskaper och färdigheter kan uppvisas på annat sätt. Detta gäller för att bli bedömd som behörig vid anställningen. Därefter kan det finnas behov att få hjälp och stöd att utvecklas inom det högskolepedagogiska området. Här är det främst adjunkter, psykologer och handledare som saknar formell högskolepedagogisk utbildning.

Här finns utrymme för utveckling på institutionen. Ledningen behöver tillsammans med medarbetaren identifiera vilka behov och önskemål som finns, både ur ett individperspektiv och ur ett institutions- och psykologprogramperspektiv. Institutionens och ledningens stöd är viktigt i denna fråga, för medarbetaren utsätts ofta för press från flera håll. Fokus inom den akademiska världen ligger vanligtvis på att meritera sig inom forskningsområdet, dvs söka forskningsmedel och publicera. Därför är det viktigt att stödja och lyfta meriteringen inom det pedagogiska området. För att kunna meritera sig pedagogiskt och utvecklas så krävs stöd, i form av tid och även i vissa fall ekonomisk stöttning (ex, kursavgifter och resekostnader). I självvärderingen så framgår det att endast en anställd är inplacerad som meriterad lärare i Lunds Pedagogiska akademins meriteringssystem. Detta stämmer inte med vad som går att finna via Lunds universitets hemsida och vid en sökning på Pedagogiska akademins lärare. Här finns det då fler som har någon av de olika meriteringsgraderna som finns i det pedagogiska meriteringssystemet. Några av personerna som står uppsatta som meriterade lärare finns idag inte kvar vid institutionen, men det går dock att se att

det är fler än en person. Det kan finnas flera orsaker till att självvärderingen och verkligheten säger olika saker, en kan vara att pedagogisk meritering inte är något som anses viktig på institutionen eller av enskilda medarbetare. Sakkunniggruppen är av åsikten att det pedagogiska meriteringssystemet är en viktig kvalitetssäkring för lärare, psykologprogrammet och för institutionen.

Förslag:

Inventera vilka behov som finns hos medarbetarna gällande pedagogisk utveckling samt vilket stöd de behöver.

Stimulera pedagogisk meritering inom det system som finns i Lund. Utse en person vid institutionen som är ansvarig för att stödja under ansökningsperioden.

Stimulera lärarutbyten inom universitetet, men också med andra universitet i och utanför Sverige.

5. Att utbildningen ska vara relevant för studenterna (och doktoranderna) samt svara mot samhällets behov

Målsättningen med psykologexamen regleras genom högskoleförordningen (1993:100). Där framgår bland annat vad en psykolog förväntas kunna vid tiden för examen. Av förordningen framgår också att "För psykologexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning". Vid Lunds universitet har man därför lagt till några rader till utbildningsplanen för psykologprogrammet. De lokala examensmålen är följande:

- visa förmåga att planera och genomföra vetenskapliga studier inom psykologi,
- visa förmåga att kritiskt reflektera över psykologers praktik och de organisatoriska, sociala, historiska och professionella kontexter den utövas inom,
- visa förmåga att arbeta inom de juridiska och etiska ramar som gäller för psykologyrket, och
- visa förmåga till vetenskaplig kommunikation och att självständigt kunna bevaka kunskapsutvecklingen inom psykologi

Det framgår inte, vare sig av högskoleförordningen eller av de lokala tilläggsmålen att psykologers utbildning ska svara mot de behov som finns på arbetsmarknaden eller att man på ett systematiskt sätt bör undersöka vilka dessa behov är och hur universitet i sin ambition att utbilda anställningsbara psykologer kan föra dialog med arbetsmarknadens parter om förväntningar och krav som ställs på psykologer i yrkeslivet.

Vad tyder detta på? Vilken relation finns mellan utbildningsgivaren och arbetsmarknaden? Anser universitetet att arbetsmarknaden ska anpassa sig helt och hållet efter högskoleförordningen och universiteten?

Lunds universitet gjorde 2016 en uppföljning av hur det gått för studenterna efter examen. 24 studenter intervjuades och fick svara på frågor om hur lätt eller svårt det var att få arbete och om hur väl studierna hade förberett dem för arbetet som de fick. Av sammanställningen framkommer några saker som pekar på att det finns skäl för universitetet att ytterligare fördjupa sin kritiska självvärdering (eller att *visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten*, som högskoleförordningen föreskriver).

Bland annat uppger endast en av de 24 intervjuade att hen blev kontaktad av en arbetsgivare efter avslutad utbildning. Detta trots att det i dagsläget råder stor brist på psykologer i samhället. En jämförelse mellan olika psykologprogram i detta avseende kunde vara en intressant benchmarking som kan signalera vilket behov arbetsmarknaden anser sig ha av psykologer med viss inriktning på sin utbildning.

Av de 24 intervjuade uppger endast 4 personer att deras examensarbete i hög eller mycket hög grad har underlättat deras inträde på arbetsmarknaden och mindre än hälften anger att deras praktik i hög eller mycket hög grad underlättat deras inträde på arbetsmarknaden. Båda dessa moment är ju tillfällen för studenter att komma i kontakt med potentiella arbetsgivare och att få visa upp sig. Inom ekonomi- och ingenjörsprogrammen ses dessa tillfällen som utmärkta rekryteringstillfällen av industri och näringsliv.

Efter genomläsning av universitetets tillhandahållna dokument framstår det inte tydligt att Lunds universitet har intresse av att undersöka behovet på arbetsmarknaden och att säkerställa att studenter efter genomgången utbildning har sådana kunskaper som arbetsmarknaden efterfrågar.

Man kan fundera över var arbetsmarknaden finns? Vilka är de huvudsakliga arbetsgivarna och vari består de huvudsakliga arbetsuppgifterna för psykologer? Psykologer återfinns inom snart sagt alla samhällets sektorer, men huvuddelen av kåren arbetar, eller har arbetat, inom hälso- och sjukvården.

En enkel sökning bland annonser för psykologer ger också vid handen att det i huvudsak är landstingen som letar efter psykologer. Annonserna preciserar i vissa fall vad man hoppas att psykologen kan göra på sin nya arbetsplats. I första hand vill arbetsgivarna ha psykologer med fördjupade kunskaper (inriktning mot) inom kognitiv beteendeterapi och näst vanligast att man vill att psykologerna ska ha vana av utredning och diagnostik inom fältet neuropsykiatri/neuropsykologi. I synnerhet gäller detta ADHD/AST som ökat markant i samhället de senaste decennierna. Det finns förutom arbetsgivarnas önskemål en poäng med att psykologer har skicklighet i dessa avseenden med tanke på den ökade förekomsten av ovan nämnda diagnoser där utredningsvana och kunskaper om psykometri och kritiskt tänkande hos psykologer kan minska risken för över- eller underdiagnostik.

En stor potentiell arbetsgivare för studenter från Lund är Region Skåne. Där eftersöks med ljus och lyfta psykologer med tydlig psykoterapeutisk profil på sin utbildning. Ändå har Lunds universitet valt att inte låta studenter inrikta sig mot en specifik psykoterapitradition.

Sakkunnigruppen uppmuntrar därför Lunds universitet att göra en systematisk analys av vilken kompetens som efterfrågas från de största arbetsgivarna för psykologer och möjligen också att jämföra sig med andra universitet med avseende på hur attraktiva deras studenter är på arbetsmarknaden (givet den kompetens de har med sig från utbildningen, snarare än geografiska aspekter).

I samband med platsbesöket intervjuades lärarkollegiet om bland annat i vilken mån man intresserar sig för och i så fall på vilket sätt man får information om arbetslivets önskemål på färdigutbildade psykologer. Det framkom då att man i ledningsgruppen för psykologprogrammet har två representanter för stora arbetsgivare i närområdet. Den av dessa som företräder Region Skåne har upprepade gånger föreslagit att den kliniska delen av psykologprogrammet skall

vara inriktat mot kognitiv beteendeterapi, något som också framgår av protokoll från ledningsgruppen.

Lärarna framförde dock att “sjukvården ska inte styra vilken inriktning vi ska ha på vårt program” och att “arbetsgivarna behöver visas på bredden inom psykologin och på nya sätt att tänka och behandla”. Man bör dock beakta utbildningsplanens skrivning att “psykologutbildningen är en yrkesutbildning” dvs den syftar till att förbereda studenterna för ett yrkesliv, snarare än att bara öka deras kunskap om och förståelse för psykologin som akademisk disciplin.

En relativt stor del av psykologprogrammet handlar om organisationspsykologi. Detta moment som omfattar 34 hp har som syfte att:

“förbereda den blivande psykologen för arbete i organisatoriska sammanhang. Detta innefattar en förståelse för hur organisationer fungerar och hur olika roller utvecklas samt en förtrogenhet med att utifrån en analys av organisationen och dess omgivning arbeta i olika funktioner i syfte att främja organisationens mål och medarbetarnas hälsa och utveckling”

I samband med platsbesöket diskuterades hur denna kurs förbereder studenterna för arbetslivet. Det påtalades i samband med detta att det inte är ovanligt att psykologers karriärväg innebär chefskap men att detta i ringa omfattning poängteras som önskvärt eller självklart under psykologutbildningen. I stället tenderar organisationsmomentet att fokusera på psykologens roll som konsult. Rollen som projektledare har också vid LU fått en blygsam plats i utbildningen till psykolog.

Förslag:

Uppföljning av studenter som tagit examen, i likhet med intervjuerna 2016, bör göras med tätare intervall. Man bör också försöka intervjua fler personer än vad som gjordes 2016. Jämför resultaten med andra universitet om möjlighet finns. Studierektor via studierektorsnätverket kan initiera en gemensam alumnundersökning där övriga lärosäten inbjuds att delta.

En noggrannare diskussion bör föras med yrkeslivets företrädare i ledningsgruppen för psykologprogrammet (och eventuellt utanför denna ledningsgrupp). Om man inte värdesätter de åsikter som yrkeslivsrepresentanter och arbetsgivare som Region Skåne har, kan det ifrågasättas varför dessa bjuds in att delta i ledningsgruppen? Universitet bör överväga att anpassa utbildningen mer i enlighet med de önskemål som förs fram från blivande arbetsgivare.

Organisationsmomentet, kurs 10, bör utvecklas så att det tydligare signalerar att chefskap är en möjlig och viktig karriärväg för psykologer och så att man tydligare fokuserar på chefens ansvar och förutsättningar. Projektledning kan också vara en rimlig roll att fördjupa kunskapen kring under denna del av utbildningen.

Examensuppsatsernas roll bör breddas från att syfta mot att studenterna ska lära sig att skriva vetenskapliga artiklar till att också kunna vara användbara produkter för parter i arbetslivet så att studenter med hjälp av detta arbete skaffar sig inblick i, och kontakter med, de verksamheter där de senare kanske kommer att vilja söka arbete. En strävan kan vara att datainsamlingar i huvudsak ska ske i samverkan med regioner, kommuner och andra aktörer, och utifrån frågeställningar som finns

på fältet. Med en sådan löpande samverkan finns många tänkbara vinster att hämta även om arbetsinsatsen naturligtvis är omfattande.

6. Att studenterna och doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Att studentinflytande i utbildning ska äga rum är reglerat i såväl högskolelag som högskoleförordning, och brukar lyftas som en viktig faktor för att säkerställa kvalitet inom högre utbildning. Det lyfts i Lunds universitets policies och föreskrifter³ där det poängteras att ”En förutsättning för kvalitetssäkring är reellt studentinflytande på alla nivåer.” Gott så! Denna typ av påståenden och policies behöver dock förstärkas av fördjupad förståelse av vad studentinflytande är, hur det bör se ut, vem som bör ha inflytande och vilket syfte studentinflytande bör fylla. Utan denna förståelse kommer studentinflytandet inte att kunna planeras på bästa sätt.

I granskningen av handlingarna (i huvudsak självvärderingen och studentinlagan) framstår det för sakkunniggruppen som om studenter bjuds in i planerings-, genomförande och uppföljningssammanhang vid institutionen för psykologi. Det framstår också som om studentrepresentanter känner sig väl emottagna i institutionens ledningsgrupp. Däremot saknas reflektion såväl i självvärderingen som i studentinlagan om varför studentinflytande är viktigt och hur det bäst ska se ut för att fylla sitt syfte. Inte minst saknas, såvitt vi kan läsa, en enighet om hur det är när studentinflytande har ägt rum: Institutionen skriver i sin självvärdering: ”Studentinflytande och en kontinuerlig dialog mellan utbildningens representanter och studentgruppen är en integrerad del av psykologprogrammets verksamhet” medan studenterna skriver i sin inlaga ”Många studenter upplever att de har väldigt lite inflytande på utbildningen och beskriver att det inte görs något även då de som kursgrupp gör tydligt vad de har varit missnöjda med på en kurs.” Här skymtas en definitionsmissig krock: Har studentinflytande ägt rum när studenter bjudits in till att kommunicera omkring missnöje? Räcker det att kommunikationen tas emot? Behöver den besvaras? Eller måste denna kommunikation efterföljas av revideringar i kursen, för att studentinflytande ska ha skett?

Förslag:

Sakkunniggruppen rekommendation till institutionen är till att börja med att samla en representation av psykologstudenter från olika nivåer för att föra ett gemensamt resonemang om vad studentinflytande är, när studentinflytande ska ske, hur studentinflytande ska ske och för vilket syfte. Inte minst kan incitament för studentinflytande och studentengagemang påverkas om upplevelsen är att på riktigt få chans att bidra. Som det framstår för oss är studentinflytandet organiserat på ett relativt traditionellt vis (representation i ledningsgrupp samt möjlighet till skriftlig kursvärdering). Möjligen är representation i ledningsgrupp inte den enda plats där studentinflytande ska äga rum – kan studenter från tidigare terminer bjudas in att delta i kursplanering för nästa omgång? Och med tanke på generellt dålig svarsfrekvens i systematisk skriftlig kursvärdering med efterföljande återkommande cirkelresonemang (få svarande – ingen anledning att justera kursupplägg utifrån kursvärdering – ännu färre svarande etc.) bör institutionen ta en ordentlig funderare på hur incitamenten för studentengagemang kan öka. Dels kan studenter bjudas in att tänka omkring detta, men framför allt vill sakkunniggruppen lyfta att ansvaret för inklusion av studenter i beslutsfattande ligger på institutionen. I ansvaret ligger inte enbart att bereda plats för studentrepresentanter, utan också att *utbilda* studentrepresentanter i

³ https://www.lu.se/sites/www.lu.se/files/foreskrifter_studentinflytande_120913.pdf

organisationens fungerande, samt att *erbjuda en reciprok kommunikation* omkring studentfeedback⁴. Antingen genom att låta studentfeedback de facto bidra till att forma kurser och demonstrera hur, eller genom att diskutera varför studentfeedback inte kan användas.

Sammanfattningsvis bedömer sakkunniggruppen att goda möjlighet till studentinflytande finns, men att incitamentsstrukturen kan behöva revideras något och att studenters feedback kan tas bättre omhand – antingen genom att hitta nya fora för studentinflytande, genom att låta feedbacken ha faktiskt inflytande över utbildningen (och återkoppla till studenterna hur) eller genom att kommunicera med studenterna om varför utbildningen inte revideras i enlighet med feedback.

7. Att en ändamålsenlig och för alla tillgänglig studie- och lärandemiljö med välfungerande stödverksamhet föreligger

I samband med platsbesöket gjordes en rundvandring på institutionsområdet tillsammans med studierektor. Det kunde då konstateras att Lunds universitet har förmått dra nytta av gamla, vackra och majestätiska byggnader för att skapa en trivsam och personlig atmosfär samtidigt som man med hjälp av modern byggt teknik och arkitektur skapat ändamålsenliga och funktionella ytor för undervisning, grupparbete och självstudier. Miljön runt institutionen innehåller grönska, promenadområden och ett rikt utbud av caféer och restauranger, något som stimulerar och inspirerar under studietiden. I allmänhet verkar lokalerna vara anpassade för personer med funktionsvariationer och det finns en ambition att använda material och resurser på ett sätt som främjar en hållbar utveckling.

Institutionen har inrättat en expedition där studenter kan få praktisk hjälp med frågor som dyker upp. Administratören gav intryck av att vara mycket serviceinriktad och att ha ett stort hjärta för studenterna. Där kan studenter som gått vilse både bokstavligt och bildligt få hjälp med det mesta. Det framstod också som att institutionens personal upplevde gott administrativt stöd från expeditionen.

Det har inte funnits så mycket material att granska vad det gäller IT-miljö, men några synpunkter framkom i samband med platsbesöket. I huvudsak uttrycktes att man saknar smidiga vägar att kunna införa sådan programvara som man anser sig behöva. Det kan tex gälla ett journalsystem eller ett system för att bedriva internetförmedlad psykologisk behandling.

Det är förstås rimligt i detta digitala tidevarv att det finns en aktiv och närvarande IT-avdelning som kan understödja institutionen med den bästa och senaste programvaran för att man ska kunna erbjuda studenterna uppdaterade färdigheter och kunskaper. Det verkar dock som att psykologiska institutionen inte själv äger sin IT-resurs varför det kanske inte ligger inom denna granskning att ge förslag med anledning av denna observation.

Förslag:

Inga förslag.

8. Att en kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen sker

För att kunna göra kontinuerliga uppföljningar av programmet så krävs en tydlig karta, dvs den konstruktiva länkningen mellan kursers lärandemål och hur de är länkade till de nationella målen. I självvärderingen så pekades det mot ett sådant

⁴ Elassy, N. (2013). A model of student involvement in the quality assurance system at institutional level. *Quality Assurance in Education*.

dokument, som vid efterforskning inte existerar. Detta är något som sakkunniggruppen saknar, och något som gör uppföljningen av programmet utmanande både för sakkunniggruppen men också för institutionen.

Utifrån sakkunniggruppens perspektiv så är det viktigt att arbeta fram en karta i form av en matris som visar på länkningen mellan kursers lärandemål, de nationella målen samt kursmålen progression genom programmet. I samband med detta bör även en uppdaterad omvärldsanalys genomföras för att tydliggöra vilka delar av de nationella målen som skall få extra fokus. Detta för att göra psykologstudenten förberedd på den arbetsmarknad som den kommer ut till.

Sakkunniggruppen uppskattar den konstruktion som finns med en ledningsgrupp på programmet, där lärarrepresentation från programmets olika kurser samt student- och företrädare för yrkeslivet finns representerade. Här finns goda förutsättningar för att flera personer skall ha en överblick av programmet samt även inblick i de enskilda kurserna. Att flera personer har god inblick i programmet gör det mindre sårbart om någon i ledande befattningarna lämnar. Ledningsgruppen är det naturliga forumet för att leda uppgiften kring länkningen mellan olika lärandemål och de nationella målen.

I samband med översyn och utveckling av en matris för länkning mellan kursmål och nationella mål så behövs en översyn av flertalet kursplaner. Flera av programmets kursplaner är stora när det kommer till antalet högskolepoäng som de omfattar. I dessa kurser så finns delkurser, vilket är helt naturligt. Det som är otydligt är att lärandemålen är övergripande och inte tydligt knutna till respektive delkurs. Studentrepresentanterna lyfte fram både i sin skrivelse och i samband med platsbesöket att de upplever att det finns överlapp inom vissa kurser, och att de får påtala detta för lärare. Detta är främst i början av programmet, lärarrepresentanterna bemöter studenternas kritik med att det är åtgärdat.

Uttalandet kommer dock från studentrepresentanter som representerar termin 2, 3 och 10 och som alla har liknande upplevelser. Så otydligheter om vad olika delkurser skall ta upp är något som behöver tydliggöras i kursplaner och inte minst på delkursnivå. Kursplanen är det kontrakt som finns mellan utbildningen och studenterna. Att de finns arbetsdokument som beskriver hur och vad som examineras på olika kurser under programmet är gott och visar på att det finns en plan, men den bör formuleras tydligare i kursplanen. Otydliga kursplaner kan i framtiden skapa problem för studenter som önskar göra tillgodoräknade utifrån vad de läst, det kan bli svårigheter att på ett säkert sätt bedöma tillgodoräkandet.

Lunds universitet har ett väl utvecklat kvalitetssystem med flera olika aktiviteter, här är kurs- och programutvärderingar en central aktivitet för att följa kursers och programmets utveckling och måluppfyllelse. Kursutvärderingarna sammanfattas i en kursrapport och diskuteras på programmets ledningsgruppsmöten, där följs kvalitét och beslut om kursutveckling. Låg svarsfrekvens på kursutvärderingarna är något som lyfts fram som problematiskt, och då främst på kursutvärderingar som görs elektroniskt. Studentrepresentanterna lyfter att de känner att det inte är så meningsfullt att besvara utvärderingarna då de inte får någon återkoppling.

Kursutvärderingen kan utvecklas vidare för att undersöka vilka olika undervisningsmetoder som upplevs som mest utvecklande för studenterna i syfte att öka motivationen samt öka det pedagogiska utvecklingsarbetet vid institutionen. Förslag på frågor som kan inkluderas är:

- Kursens innehåll kändes meningsfullt för mig som person.
- Kursen kändes utmanande på ett stimulerande sätt.
- Att samarbeta med andra i kursen hjälpte mig att lära.

- Jag fick regelbundet feedback som hjälpte mig att se mina framsteg - från lärare eller kurskamrater

Något som framkommer under platsbesöket i samtal med olika lärargrupper men främst med studentrepresentanterna är att det finns en upplevelse av att arbets- och organisationsinslagen känns mindre prioriterade alternativt att studenter inte förstår dess relevans. Här finns ett arbete att göra med att knyta ihop det arbets- och organisationspsykologiska med övriga inslag i programmet.

Förslag:

Ta fram en matris över länknigen mellan nationella mål och de olika lärandemålen som finns i respektive kurs, samt förtydliga kursplaner så att det går att utläsa vilka lärandemål som ligger under vilken delkurs.

Genomför en uppdaterad omvärldsanalys.

Utveckla återkoppling till studentgruppen som genomfört kursutvärdering för att höja svarsfrekvensen. Vid kursstart gå igenom vad tidigare kursgruppers utvärderingar och vilka förändringar som gjorts.

Finns det möjlighet att rekrytera in en yrkesrepresentant som arbetar inom det arbets- och organisationspsykologiska fältet skulle vara bra för balansen i ledningsgruppen. Gärna någon psykolog med erfarenhet från chefsuppdrag (vi vet att det är en utmaning).

Vilka erfarenheter tar ni med er från pandemin och distansundervisningen?
Framtida pedagogiska upplägg och hybridundervisning?

9. Att internationalisering och internationella perspektiv främjas i utbildningen

Regeringen har i rapporten Globaliseringen och den högre utbildningen (2008) beskrivit behovet av goda möjligheter för studenter vid universiteten att kunna delta i utbytesprogram med andra länders universitet och att svenska universitet behöver utveckla partnerskap med utländska universitet för att ta vara på de positiva effekter som kommer av internationaliseringen.

Under utbildningen till psykolog i Lund ges visst utrymme för utbytesstudier. I synnerhet under den fjärde terminen uppmuntras studenter att läsa utomlands. Stöd för detta erbjuds av yrkesvägledare vid institutionen som hjälper studenterna att hitta och söka utbildningsplatser. Institutionen har genom åren utvecklat vana att bedöma den kompetens studenterna får vid andra universitet och att tillgodoräkna dem genomförda kurser på psykologprogrammet.

En terminskull består av ca 40 studenter och det verkar i allmänhet vara ca 5-10% av dessa som väljer att läsa någon termin vid ett utländskt universitet. Erfarenheterna från dessa utbytesstudier tas idag inte om hand på något särskilt sätt av institutionen. Tidigare förväntades studenter skriva en rapport, men med lite oklart syfte och effekt. Inga kurser ges idag på engelska vilket försvårar för studenter med annat modersmål än svenska.

Det finns samarbete mellan institutionen och universitet i andra länder, men dessa samarbeten verkar inte prägla psykologutbildningen i något större avseende. Modern digitalteknik skulle kunna användas för att dela föreläsningar och för att knyta kontakter mellan studenter, lärosäten och universitet i olika länder i betydligt större utsträckning än vad som sker idag.

Även om Lunds universitet har gjort en del bra insatser för att möjliggöra för studenter att läsa utomlands kan man konstatera att internationella perspektiv och samarbeten inte är institutionens adelsmärke.

Förslag:

Institutionen skulle göra en genomlysning av arbetet med att skapa internationella perspektiv. Vilka värderingar råder vid institutionen? Vad görs för att skapa möjligheter till internationella utblickar? Vad blir resultatet? Hur kan man ta tillvara studenters erfarenheter?

Fördjupade samarbeten mellan LU och andra universitet skulle kunna innehålla föreläsningar som delas, studentnätverk, gästbesök, lärarutbyten och erfarenhetsdelning mellan studenter och lärare.

Utbyten med vissa universitet borde kunna underlättas ytterligare så att en större andel av studenterna väljer denna möjlighet. Institutionen borde kunna formulera ett måltal. Minst 30 sammanhängande högskolepoäng torde kunna erbjudas på engelska för inresande utbytesstudenter.

10. Att jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv integreras i utbildningen

Jämställdhets- och likabehandlingsfrågor är viktiga på samtliga nivåer i en organisation, och behöver integreras på ett naturligt sätt i allt ifrån ledningsorganisation till representation i olika grupperingar till kunskapsförmedling i kurser på såväl grund- som avancerad nivå. Vid Lunds universitet tycks det finnas en medvetenhet om vikten av att värna och arbeta för jämställdhet och likabehandling, vilket bland annat syns i inrättandet av kommittén för jämställdhet, likabehandling och mångfald (KJLM) samt i resonemang i självvärderingen om att väva in jämställdhet i strategierna vid rekrytering.

Att frågorna är viktiga på alla nivåer kommer med sina utmaningar. Dessvärre innebär det att det blir omöjligt att göra en insats och ”checka av” att ”likabehandlingen är avklarad”. Priebe's genomlysning av psykologprogrammets undervisning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett gott exempel på detta och ryms inom ramen för jämställdhetsperspektivet. Här syns ett tydligt fokus på progression, och förslagen som lyfts är goda. Förutsatt att institutionen följer Priebe's förslag kan vi dra slutsatsen att studenterna ges möjlighet att demonstrera att de uppnått det nya nationella examensmålet från 2018. Liknande genomlysningar skulle kunna göras av fler aspekter av jämställdhet och likabehandling i utbildningen, inte minst för att säkerställa den viktiga progressionen.

Institutionen ställer i sin självvärdering frågan om prioritering relativt annat utbildningsinnehåll. Det är sakkunniggruppens fasta övertygelse att få saker behöver strykas om ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv ska få plats. Det handlar snarare om att tillse representation (i t.ex. fallbeskrivningar och urval av litteratur). Det handlar också om att på ett helt naturligt vis i t.ex. undervisningen i samtalsmetod inte stanna vid att ställa öppna frågor utan fortsätta med att använda ett inkluderande språk. Risken med att inrätta en särskild kurs är att denna får rollen som ”alibi”: Vi tar hand om jämställdhet och likabehandling i de där fem poängen på termin 4”. Utmaningen är istället att tillse att dessa perspektiv finns representerade genomgående och gärna med ökande svårighetsgrad.

Institutionen ställer också frågan om breddad rekrytering till utbildningen. Sakkunniggruppen är enig med institutionen om att det saknas mångfald på

utbildningarna och i yrket. Samtidigt är det en fråga som inte helt ägs av institutionen, eftersom antalet sökande till psykologprogrammet är högt och det därmed blir konkurrens om utbildningsplatserna. Olika rekryteringsvägar har testats historiskt och alla kommer med sina utmaningar. Därtill gör Lunds universitet ett viktigt arbete för mångfald genom att erbjuda kompletterande utbildning för utlandsutbildade psykologer. Sakkunniggruppen rekommenderar därför att institutionen ska fokusera sin kraft på att skapa så goda förutsättningar som möjligt för de studenter som antas att fullfölja sin utbildning. Dit hör studenter med barn, studenter från studieovan bakgrund, studenter med svenska som andraspråk och kompletterandena osv. Sakkunniggruppen rekommenderar institutionen att fördjupa sig i litteraturen om diversitet, inkludering och inkluderande pedagogik i högre utbildning. Bland annat är den högskolepedagogiska forskningen från Storbritannien framstående på detta område.

Förslag:

Genomlysning av utbildningsinnehåll utifrån fler maktordningar och diskrimineringsgrunder, i likhet med genomlysningen för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Värna om att inkludera jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv också i examinationer. Gärna praktiska examinationer: Ställa frågor om våld i nära relation, använda ett HBTQI+-inkluderande språk i en utredningssituation osv.

Ställa frågan om jämställdhet och likabehandling i kursvärderingar.

Undersök hur högskolepedagogisk forskning om inkluderande pedagogik kan informera kursplanering.

11. Att ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling främjas i utbildningen

Hållbar utveckling kan givetvis läggas som ett filter över all utbildning i psykologi, och sakkunniggruppens bedömning är att det skulle kunna göras en genomlysning på samma sätt som för jämställdhet och likabehandling. Mest sannolikt skulle ledning och lärare snabbt kunna synliggöra att åtminstone dimensionen social hållbarhet täcks in relativt bra. Något vi ser skulle kunna stärkas inom programmet och som bör prioriteras är inriktning och innehåll avseende hälsofrämjande arbete. Det ligger också i linje med det nationella målet: *visa fördjupad förmåga att självständigt planera, leda och genomföra förebyggande arbete samt utvecklings- och förändringsarbete med inriktning på individer, grupper, organisationer och miljöer.*

Att förtydliga med inslag som lyfter fram hälsopromotion och förebyggande insatser är något som ligger i tiden. Detta ligger i linje med målen i agenda 2030 samt anknyter till de tre dimensionerna i hållbar utveckling: social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Förslag:

Stärka området som riktar sig mot hälsopromotion och förebyggande insatser, med fokus på målen i agenda 2030 och hållbar utveckling.

Sammanfattande synpunkter och rekommendationer

Sammanfattningsvis har sakkunniggruppen, som följd av granskning och platsbesök, förtroende för att Institutionen för psykologi vid Lunds universitet organiserar ett psykologprogram som till stor del präglas av kvalitet och

rättssäkerhet. Programmet bär långa traditioner på sina axlar, och gör det väl. Därmed inte sagt att psykologprogrammet inte har utmaningar! Det finns områden där kvaliteten skulle kunna öka och det finns områden som behöver bearbetas och hanteras.

Vissa områden är till sin natur mer intrikata än andra. Dit hör de historiskt och ideologiskt präglade besluten och vägvalen om terapeutisk inriktning i de kliniska delarna (och i viss mån även de organisationspsykologiska delarna) av programmet. I dessa fall kanske det inte går att nå enighet. Då blir det än viktigare att institutionen lever i enlighet med offentlig sektors adelsmärke om att kunna följa beslutsgångar. Här krävs transparens i beslutsprocesser och väldokumenterade argument för de vägval som görs.

Andra områden som behöver bearbetas och hanteras är sannolikt mindre ideologiskt intrikata men desto mer administrativt krävande. Dit hör det viktiga arbetet med att koppla examensmål mot lärandemål och examinationer och tydliggöra dessa kopplingar både inom lärarkollegiet och gentemot studenter. Om detta arbete görs med omsorg kommer det, enligt sakkunniggruppens bedömning, sannolikt förebygga en del överlapp och det kommer sannolikt också främja progressionen inom programmet.

Avslutningsvis bedömer sakkunniggruppen att psykologprogrammet vid Lunds universitet skulle vinna på att orientera sig mer utåt, mot omkringliggande samhälle och framtida arbetsgivare för nuvarande studenter. Detta kan göras dels genom omvärldsanalyser, dels genom att bjuda in och lyssna på arbetsgivares önskemål. En potentiell styrka finns i institutionens alumner, som numera representerar andra verksamheter. Sakkunniggruppen menar inte nödvändigtvis att psykologprogrammet ska svaja med ”förändringar och trender inom yrkesutövandet”, utan snarare hålla fokus på de bredare penseldragen i vad samhället förväntar sig av nyutbildade psykologer.

Sakkunniggruppen vill med detta önska institutionen lycka till med kvalitetsutvecklingen av programmet framåt, och tacka för förtroendet att granska utbildningen.

Bilaga: Program för platsbesök

8:30-9:00	Rundvisning av campus och lokaler
9:00-9:30	Möte med studentrepresentanter (Erik, Erik, Alexandra, Laura och Stina)
9:45-12:00	Möte med lärare – senare delen av programmet 9.45-10.30 Representanter för arbets- och organisationspsykologi Robert Holmberg (kursansvarig kurs 10) 10.30-12.00 Representanter för klinisk psykologi Susanna Vestberg och Per Johnsson (kurs 6 och 13) Catharina Strid (kurs 7 och 9, psykoterapimottagningen)
12-14	Förlängd arbetslunch med institutionsledning (Övergripande frågor, ekonomi, kvalitetsuppföljning, strategisk planering osv) Martin Wolgast, (biträdande prefekt) Sofia Bunke (prefekt)
14:00-14:30	Möte med VFU-samordnare Tomas Kempe
14:30-15:30	Möte med lärare – tidiga delen av programmet Elinor Schad Kurs 1 Susan Wiking Kurs 2, Elia Psouni, Kurs 3, Tomas Jungert, Kurs 5 Magnus Karlsson Delkurs 5:1 (Sociologi)
15:30-16:00	Möte med administrativ personal Anita Lennerstedt (utbildningsadministratör) Kristian Almquist (studievägledare och internationalisering)
16:00-16:30	Möte med representanter för forskningsmetod / uppsatskurs Daiva Dukantate (Kurs 12) Margit Wångby-Lundh (Kurs 14)
16.30-	Avrundning med studierektor